

Heinrich Pfeiffer

Je li Luka naslikao Madonu? Razmišljanja o tzv. Lukinim ikonama

Može se utvrditi kako velik broj ikona koje povezujemo s evanđelistom Lukom pokazuje jednak oblik i pomalo bolan izraz lica. Takvo promatranje rijetko se nalazi u radovima stručnjaka jer takve opservacije zahtijevaju razumno objašnjenje i postojanje originalnog modela, prototipa koji je gotovo uvijek oponašan. Taj prototip vidim u takozvanoj *Deomeni*, odnosno prikazu Marije bez djeteta u poluprofilu, s rukama podignutim u molitvi.

Ovaj se tekst osvrće na prikaz razvoja različitih tipova ikona Bogorodice koji su preuzimali pokret po uzoru na *Deomenu* te raspravlja o ulozi koju su prikazi egipatskog božanstva Izide, kao i različiti tipovi ikona, imali na zapadnu umjetnost, koja ih mijenja i preoblikuje prema novim potrebama perspektivnog prikaza figure u trodimenzionalnom prostoru. Preispituje se utjecaj Izajina proročanstva: „evo, začet će djevica i roditi sina...” (7,14) te se istražuje patrologijsko objašnjenje tog biblijskog mjesta u kontekstu likovnosti i u svezi s umjetničkim djelima poput poznate freske u Proscillinim katakombama u Rimu.

Osim toga razmotreno je i pitanje originalog oblika Lukine ikone u rimskoj bazilici Santa Maria Maggiore te pisanih izvora poput *Crkvene povijesti* Teodora Anagnostesa.

Prijevod s talijanskog: Nina Šepić